

1 SKYRIUS. KAIP PARENGTI PATRAUKLIĄ MEDŽIAGĄ MOKYMUISI?

TIKSLAS

atkreipti mokytojų dėmesį į nuotoliniame mokyme naudojamos medžiagos patrauklumo svarbą.

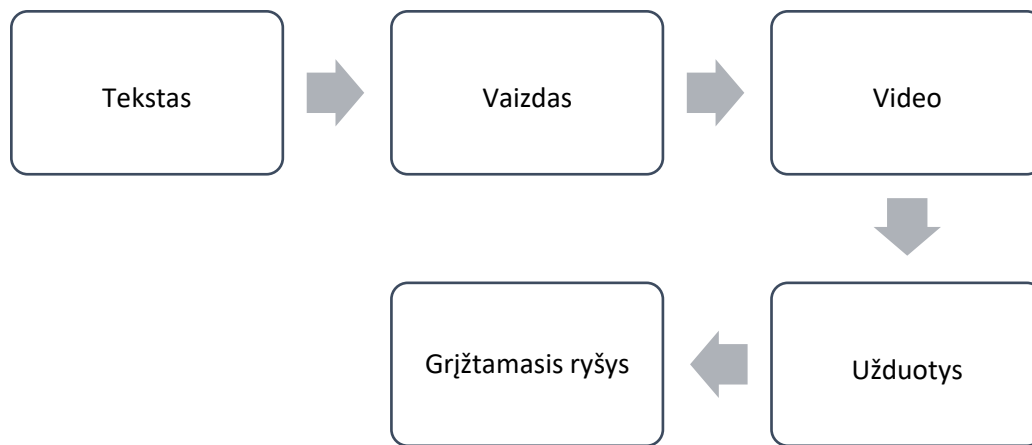
IMONED konsorciumas

Pažangos Projektai, Lietuva

1 skyrius. Kaip parengti patrauklią medžiagą mokymuisi?

1.1. Pagrindinės rekomendacijos dėl patrauklaus turinio kūrimo

Mokomąjį turinį sudaro konkretūs struktūriniai elementai, pateikti 1 paveiksle.

1 pav. Pagrindiniai elementai padedantys parengti mokymosi medžiagą

Šiuolaikinėje visuomenėje turinio gavėją veikia daugybė dirgiklių, kurie turi tendenciją augti. Įvertinus tai, keičiasi reikalavimai ugdymo turiniui. Ugdymo turinys turi veikti visus klausytojo pojūčius: regą, klausą, uoslę, kvapą, skonį, lytėjimą. Nors iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad apeliuoti į visus pojūčius labai sunku, šiose rekomendacijose pabandysime pateikti pagrindinius patarimus, kaip kurti patrauklų edukacinį turinį.

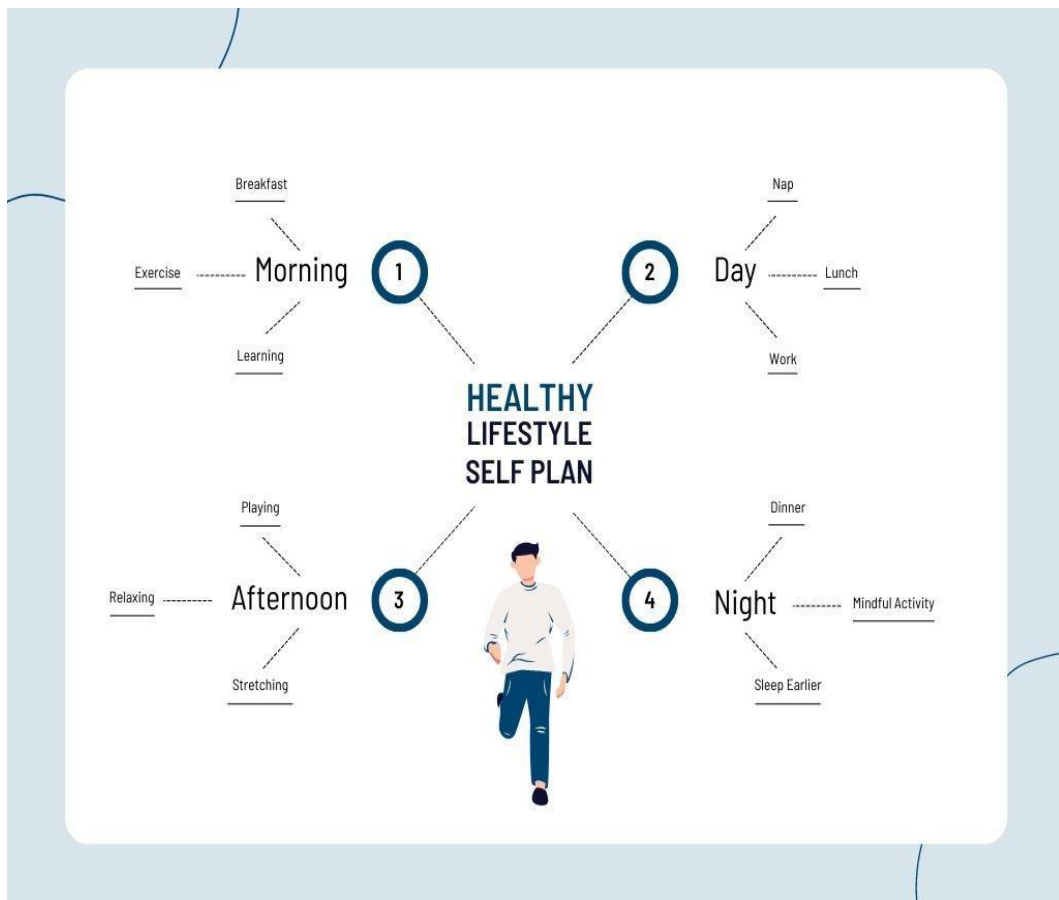
Pirmiausia, norint nustatyti būdingus pagrindinių elementų bruožus, reikėtų nustatyti tikslinę klausą, taip pat nustatyti, kaip ji priima informaciją. Pavyzdžiui, ikimokyklinio amžiaus vaikai daugiau informacijos gauna per vaizdus. Palyginimui, gimnazistai informaciją gerai gauna per tekstą, o vaizdai tampa papildomu turiniu arba vaizdo įrašas gali būti pagrindinis turinys. Yra keletas dalykų, į kuriuos reikėtų atsižvelgti rengiant bet kurios temos mokomąjį turinį:

- koncentruotas tekstas;
- aukštos kokybės vaizdinė medžiaga;
- vaizdo medžiagos ilgis;
- interaktyvių užduočių integravimas, siekiant pabrėžti pagrindinę mokomojo turinio mintį;
- tinkamas teksto, vaizdų, vaizdo įrašų ir interaktyvių užduočių santykis, t. y. neperkrauti turinio vienu elementu, o derinti ir integruoti kelis elementus.

Tekstas. Yra svarbūs tekstinės informacijos rengimo kriterijai, kurie naudojami siekiant užtikrinti aukštos kokybės tekstus ir atitinka ugdymo turinio tikslą. Pavyzdžiui, skaitant paveikiamas tik skaitymo jausmas, bet gali būti paveikta ir vaizduotė. Norint padidinti teksto suvokimą, reikia atidžiai pasirinkti tekstą,

atkreipti dėmesį į teksto autorių, išskirti svarbiausią teksto informaciją, struktūruoti ir pabrėžti pagrindines mintis, pateikti tekstą grafiškai. Pristatymams labai rekomenduojama naudoti canva.com programą, nes galite naudoti jau paruoštus grafinius šablonus tekstams pristatyti. Šiuose šablonuose yra įdomių dizaino elementų, be to, yra galimybė pasinaudoti šios programos funkcijomis vaizdinei ar vaizdo informacijai integruoti. Taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad teksto autentiškumą galima lengvai patikrinti šiuolaikinėmis skaitmeninėmis technologijomis, todėl rekomenduojama atidžiai rinktis kokybiškus ir patikimus šaltinius.

✓	✗
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Trumpi ir aiškūs sakiniai ➤ Faktinė informacija ➤ Raktiniai žodžiai ➤ Nuorodos į papildomą informaciją ➤ Iliustruota ➤ Grafinis vaizdas ➤ Temą atitinkantis ir papildantis tekstas 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Viena skaidrė su informacija ➤ Tekste nėra proporcijų ➤ Per daug teksto ➤ Nežinomo autoriaus parengtas tekstas ➤ Nepatvirtinti arba abejotini teiginiai ➤ Propaganda, populizmas, netikros naujienos ➤ Nesąžiningi ir netolerantiški tekstai

2 pav. Pavyzdys parengtas su canva.com programa

Vaizdas. Renkantis vaizdus svarbu atkreipti dėmesį į kokybę. Šiandien aukštos kokybės nuotraukas galime gauti naudodamiesi mobiliaisiais telefonais. Vaizdas turi būti aiškus, o spalvos - neiškreiptos, todėl geriau per daug nesiimti vaizdo korekcijos. Be to, rekomenduojama nurodyti nuotraukų šaltinius ar autorius arba naudoti nuotraukas iš tokių svetainių kaip pexels.com. Nuotraukos gali papildyti tekstinę informaciją arba gali būti naudojamos vietoj tekstinės informacijos. Be to, žiūrint į nuotraukas kyla specifinių emocijų ir asociacijų. Todėl turėtumėte išanalizuoti, kokią žinutę pateikia vaizdai. Be to, tekstui iliustruoti galima naudoti ne tik nuotraukas; tekstui pateikti galima naudoti žodžių debesis, grafinio palengvinimo principus ir infografiką.

✓	✗
<ul style="list-style-type: none">➤ Tekstinės informacijos papildymas➤ Kaip pagrindinis informacijos šaltinis➤ Didelės raiškos➤ Originalus➤ Natūralus, net pagamintas paties➤ Sukelia emocijas	<ul style="list-style-type: none">➤ Žema kokybė➤ Neidentifikuotas vaizdo autorius arba pavogtas vaizdas➤ Nesusijęs su turiniu arba jo nepapildo➤ Įžeidžiantis arba netolerantiškas➤ Sukelia dviprasmybių

3 pav. Vaizdinės medžiagos kokybė, nuotrauka iš nemokamo vaizdų portalo *pexels.com*

4 pav. Pavyzdys parengtas su programa canva.com

Vaizdo įrašas. Išpopuliarėjus socialinių tinklų kultūrai, pasikeitė vaizdo įrašų formato reikalavimai. Šiandien populiariu naudoti trumpus ir išraiškingus vaizdo įrašus, kuriuose perteikiama viena pagrindinė ir aiški žinutė. Mokiniai naudojami tokiais "Facebook" priemonėmis kaip "istorija" ir "tiesioginė transliacija". Socialinis tinklas "Instagram" taip pat siūlo kurti "istorijas", o "Reels" yra naujas ilgesnių vaizdo įrašų formatai. Populiariausias socialinis tinklas tarp jaunimo yra "TikTok" - čia kuriami trumpi vaizdo įrašai, kuriuose pateikiama labai trumpa tekstinė informacija, muzikiniai intarpai ir labai aiški komunikacinė žinutė (socialinė žinutė, moralinių principų propagavimas arba informaciniai vaizdo įrašai). Taip pat populiarėja mobiliuoju telefonu sukurti kasdienio gyvenimo vaizdo įrašai, nes juose parodoma daugiau realybės. Vadinasi, mokomąjį turinį galima pagerinti ne tik populiariosios platformos "YouTube" vaizdo įrašais, bet ir integruoti socialinių tinklų turinį, kuris geriau atitinka mokinių poreikius. Trumpuosius vaizdo įrašus galima kurti naudojant programėlę "iMove" arba programą canva.com.

	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Trumpi ➤ Viena komunikacijos žinutė ➤ Aukšta kokybė ➤ Studentus galima įtraukti kurti užduotis ir reflektuoti 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diskriminacija ➤ Neaiškus turinys ➤ Labai ilgas ➤ Be pagrindinės žinutės ➤ Be logikos

Interaktyvios užduotys. Jei parengėte trumpą ir struktūruotą tekstą, galite jį iliustruoti paveikslėliu ar vaizdo įrašu. Vaizdo įrašas gali būti ir papildoma užduotis. Norint sukurti patrauklų turinį, rekomenduojama naudoti interaktyvias užduotis, kurios padėtų dar kartą atkreipti dėmesį į esminę mokomajame turinyje pateikiamą informaciją. Galite naudoti tokias programas kaip Padlet, Mentimeter, Trello, Slack, Kahoot. Šios programos gali padėti pateikti informaciją kitaip. Skirtingų įrankių naudojimas padės mokiniams atkreipti dėmesį į esminius ugdymo turinio elementus.

	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lengvai naudojamos programos ("Kahoot") ➤ Atkreipė dėmesį į esminę mokomojo turinio informaciją ➤ Žaidimo principo taikymas padeda pažvelgti į pateikiamą turinį kitu kampu ➤ Trumpos užduotys, kurias galima atlikti greitai 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Daugybės skirtingų programų naudojimas ➤ Daug užduočių ir mažai laiko ➤ Sudėtingos programos, kurioms išmokti reikia daug laiko ➤ Naudojimas kaip pagrindinės priemonės, o ne kaip papildomo elemento

Yra keletas dalykų, į kuriuos reikėtų atsižvelgti rengiant mokomojo turinio vizualumą:

- pasirinkti kelių spalvų derinimas;
- pasirinkti vienodus šriftus;
- proporcingai naudoti vaizdinę ir tekstinę medžiagą;
- naudotis šiuolaikinėmis programomis rengiant ir vizualizuojant medžiagą.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad ne tik vaizdinės ar grafinės priemonės lemia mokomojo turinio patrauklumą; reikia atsižvelgti ir į pateikimo būdus. Edukaciniam turiniui pristatyti reikėtų naudoti įvairias priemones. Kaip minėta rekomendacijų pradžioje, ugdymo turinio patrauklumas turėtų būti plėtojamas pritraukiant klausytojo dėmesį ir kreipiant dėmesį į klausytojo pojūčius. Tai galima pasiekti naudojant specialias technikas, kurios yra šios:

- pasakojimo metodas;
- sąmoningumo technikos;
- žaidybiniai metodai;
- patyriminiai metodai.

Literatūra

Almerich G. (2016). Teachers' information and communication technology competencies: A structural approach. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2016.05.002>

Berezki O. E. (2021). Technology-enhanced creativity: A multiple case study of digital technology-integration expert teachers' beliefs and practices. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100791>

Roth T., Conradt C., Bogner F. (2021). Testing Creativity and Personality to Explore Creative potentials in the Science Classroom. Research in Science Education.